

ANALIZA STĂRII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT DIN PERSPECTIVA ATRAGERII ȘI INTEGRĂRII STUDENȚILOR STRĂINI

ANALYSIS OF THE STATE OF HIGHER EDUCATION IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORT FROM THE PERSPECTIVE OF ATTRACTING AND INTEGRATION OF FOREIGN STUDENTS

CZU: 378.037.1:796.4:378.014.24

<https://doi.org/10.59295/spd2025s.129>

Gheorghe VOLCU

ORCID ID: 0009-0001-7373-172

E-mail: volcugheorghee@gmail.com

Institutul de Educație Fizică și Sport,

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Irina VOLCU

ORCID ID: 0000-0003-4012-5206

E-mail: irinavolcu86@gmail.com

Institutul de Educație Fizică și Sport,

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *This article addresses a current topic, taking into account the policies of the Ministry of Education and Research of the Republic of Moldova, in which a major priority is internationalization, by supporting universities in attracting foreign students, as part of the implementation of the «Higher Education in Moldova» project, in order to ensure the sustainability of the educational system. Thus, we set ourselves the goal of analyzing the state of higher education in physical education and sport in the Republic of Moldova in this regard, and for this we outlined the major diagnostic objective by selecting the main research methods such as SWOT analysis, analysis of documents and statistical data on higher education in the Republic of Moldova and Romania. As a result, it is worth noting that the implementation of an efficient internationalization model, the reduction of risks and weaknesses, and promotion at the national and international levels will contribute to increasing institutional attractiveness and the number of foreign students interested in the field.*

Keywords: *Physical education, integration, internationalization, higher education, foreign students.*

INTRODUCERE

La etapa actuală, procesele migraționale, atât în scop educațional cât și în cel de angajare în câmpul muncii au luat amploare, intensificându-se mai cu seamă ca urmare a influenței mai multor factori de natură socio-economică, politicilor și situațiilor regiona-

le. Conform estimărilor ONU la nivel mondial, în prezent peste 3% din populația lumii au statut de imigranți în țara în care se află.

Dincolo de cauzalitatea proceselor, integrarea imigranților reprezintă o provocare pentru statele recipiente ale fluxurilor migraționale [1]. Or, practica Marii Britanii este cea mai bună în implementarea integrării cu succes, care se derulează în strânsă legătură cu implementarea politicii migraționiste și focalizată pe abordări nediscriminatorii și egalitate.

În perioada de independență pentru Republica Moldova, sa evidențiat migrații dominate de emigrare a cetățenilor țării în scop de muncă, dar în ultima perioadă se observă intensificarea procesului de imigrare, nefiind semnificativ în raport cu populația țării,.

În acest context, este de remarcat că o parte din imigranți sunt studenți care au ales să-și facă studiile în universitățile din țară, ca urmare a schimbării politicilor naționale și instituționale în vederea internaționalizării învățământului superior, după aderare la Procesul Bologna. Acesta urmărește să asigure o mai mare coerență a sistemelor de învățământ superior din Europa și a condus la instituirea Spațiului european al învățământului superior pentru a facilita mobilitatea studenților și a personalului, pentru a face ca învățământul superior să devină mai incluziv și mai accesibil și pentru a spori atractivitatea și competitivitatea sistemului european de învățământ superior la nivel global [2].

Astfel, în noiembrie 2020, Comisia a adoptat un plan de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027 [3], care promovează incluziunea printr-o abordare la nivelul întregii societăți și care implică, printre altele, comunitățile migrante și locale, angajatorii, societatea civilă, precum și toate nivelurile de guvernare. Acest plan de acțiune pune accentul pe furnizarea de sprijin specific de-a lungul întregului proces de integrare.

Sistemul de învățământ superior din Republica Moldova, inclusiv de educație fizică și sport, s-a confruntat cu multe obstacole și bariere în procesul de dezvoltare. Scopul principal al sistemului modern este dezvoltarea și implementarea unui nou model de internaționalizare, în conformitate cu tendințele, vizând îmbunătățirea permanentă a calității serviciilor educaționale. Acest model trebuie să vizeze creșterea ofertei conform cererii consumatorilor, în baza sistemului educațional de învățământ superior existent.

Astfel, preocupările din domeniul dezvoltării învățământului superior se află în centrul atenției la diferite niveluri: de la structurile de guvernare până la fiecare instituție de învățământ în parte. În acest context, menționăm cercetările realizate în timp de către: Gh. Rusnac, V. Guțu, E. Muraru, O. Dandara, 2003 [4]; E. Muraru, V. Guțu, O. Dandara, 2005 [5], care abordează problema standardizării ca factor important pentru sporirea atractivității și a competitivității europene și globale a învățământului superior din țara noastră.

Pornind de la particularitățile evoluției sociale în context actual: ritm accelerat al schimbării, incertitudine sporită în plan prospectiv, diversificarea situațiilor de viață

etc., identificăm schimbarea caracteristicilor procesului educațional: diversificarea mediilor de integrare socială și profesională, diversificarea factorilor educaționali, erodarea rapidă a bagajului de achiziții cognitive și practice, remarcă O. Dandara [6].

MATERIAL ȘI METODĂ

Pentru efectuarea acestui articol am utilizat următoarele metode de cercetare: analiza teoretică, metoda statistico-matematică, metoda grafică, analiza SWOT, observația. Totodată a fost efectuată o analiză a unor documente cum ar fi: Rapoarte privind starea învățământului superior din România și date statistice privind învățământul superior din Republica Moldova făcute publice de către Biroul Național de Statistică și Ministerul Educației și Cercetării al Republica Moldova.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Având în vedere politicile țărilor focusate pe atragerea studenților internaționali se reflectă tendințele globale ale mobilității studenților. Țările utilizează diverse instrumente, metode, tactici, pentru a stimula mobilitatea. Fiecare model de internaționalizare este unic în caracteristicile sale, caracteristice numai pentru acesta, care confirmă corectitudinea selecției acestor modele particulare.

Autorul L. Trifonova [7] a diagnosticat internaționalizarea învățământului superior la nivel internațional, regiunea europeană și Republica Moldova. Astfel, în Figura 1 sunt prezentate modele globale de învățământ superior în raport cu modelele de internaționalizare.

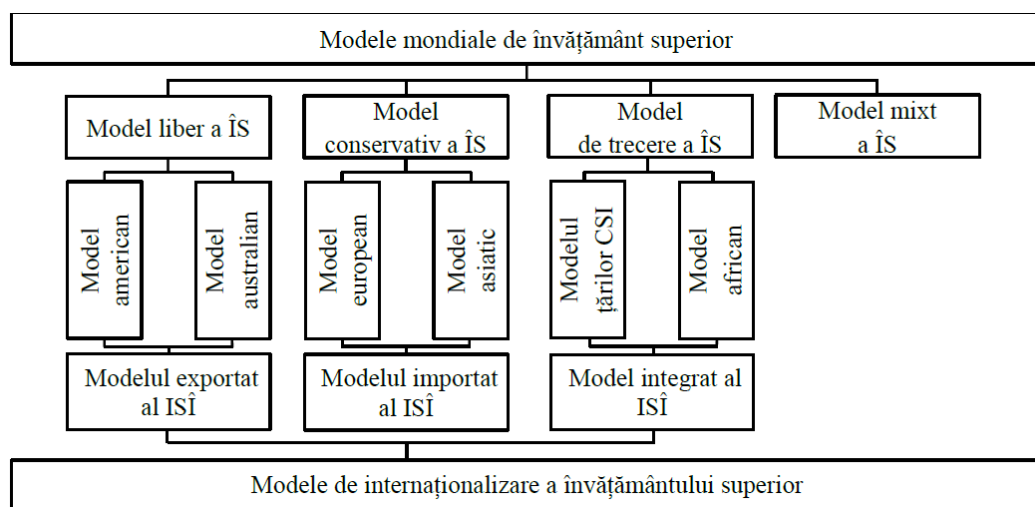


Figura 1. Relația dintre modelele de învățământ superior și modelele de internaționalizare [elaborat de L. Trifonova]

Analizând figura 1, putem menționa că sunt două modele principale ce caracterizează mobilitatea în conformitate cu tipul de măsuri luate: un model liberal sistematic (american, australian); model sistematic sau parțial planificat, conservator sau haotic (europene, asiatice, țările CSI, țările africane). Modelul european ocupă o poziție de lider în comparație cu alte modele. Astfel, țările tind să se concentreze pe recrutarea studenților internaționali la nivel național ca model al unei strategii pentru internaționalizarea învățământului superior. În acest context, internaționalizarea devine un element definitoriu al dezvoltării proceselor de integrare, se intensifică semnificația particularităților modelelor și strategiilor naționale ale internaționalizării învățământului superior.

Însă, pe de altă parte, este de menționat cazul Universității Harvard, prin care i se interzice să mai înscrie studenți internaționali, ca urmare a unui decret prezidențial din iunie 2025, invocând riscul ca cei străini să profite de accesul facil la universitățile americane pentru a fura informații, a exploata cercetarea științifică și a răspândi dezinformări.

În Republica Moldova, politicile Ministerului Educației și Cercetării la etapa actuală, sunt îndreptate spre atragerea și integrarea studenților internaționali, prin promovarea ofertelor educaționale, deoarece aceasta are un impact pozitiv asupra economiei naționale și menținerea numărului de studenți, care este afectat semnificativ de situația demografică a țării. În acest context, este evident că învățământul superior, inclusiv de educație fizică și sport, trebuie să-și intensifice eforturile în acest sens, pentru a implementa viziunile Ministerului Educației și Cercetării, beneficiind la maximum de avantajele atragerii studenților străini.

În baza informațiilor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova [8], relatăm în figura 2 evoluția numărului de studenți străini în Republica Moldova, unde observăm o tendință de creștere din 2019 până în 2025.

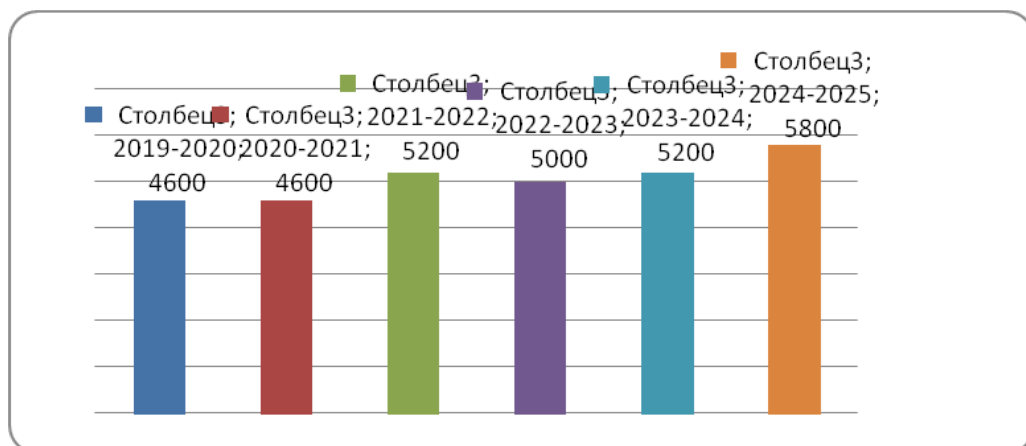


Figura 2. Evoluția numărului de studenți străini în Republica Moldova

Potrivit unui Raport privind starea învățământului superior din România [9], cu referire la numărul studenților străini (Figura 3), putem menționa că este mult mai mare și evoluează de la un an la altul, ajungând în anul de studii 2023-2024 la cifra de 37526, comparativ cu 5200 al aceluiași an în Republica Moldova.

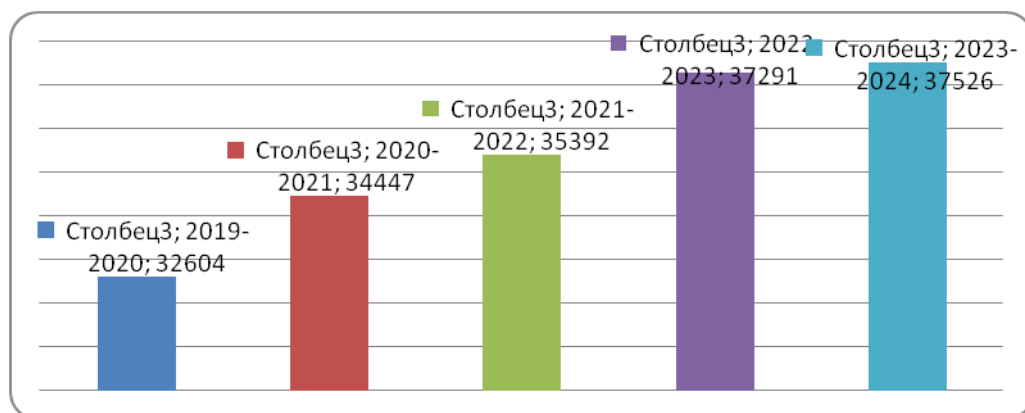


Figura 3. Evoluția numărului de studenți străini în România

Învățământul superior de educație fizică și sport în Republica Moldova este organizat de Institutul de Educație Fizică și Sport ca urmare a Hotărârii Guvernului nr. 1080/27.12.2023 Cu privire la reorganizarea Instituției Publice Universitatea de Stat din Moldova prin fuziunea (absorbția) Instituției Publice Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport [10].

În cadrul acestei instituții își fac studii și studenți străini, care doresc să devină specialiști în domeniul educației fizice și sportului, dar nefiind semnificativ în raport cu studenții autohtoni. Totuși indiferent de numărul acestora, este necesară integrarea socio-culturală a acestora, iar în acest sens studiile arată [11, 12] că un impact semnificativ asupra integrării studenților străini în activitățile sportive universitare o au dificultățile cu care se confruntă.

Având în vedere tendințele actuale în acest sens se impune actualizarea viziunii strategice a învățământului superior de educație fizică și sport prin creșterea atractivității pentru studenți internaționali, dar și autohtoni. În acest context, diagnosticarea situației actuale devine un element definitoriu al intensificării procesului de atragere și integrare a studenților străini, fapt ce va contribui la internaționalizarea instituției și programelor de studii. În tabelul 1 este prezentată o analiză în acest sens, care ar conduce la una mai aprofundată și la actualizarea strategiilor.

Tabel 1. Analiza SWOT a învățământului superior de educație fizică și sport din Republica Moldova în contextul atragerii și integrării studenților străini

Puncte forte	Puncte slabe
Creșterea/menținerea numărului total de studenți; Unicitatea programelor de studii în Republica Moldova; Programe de studii universitare pentru toate nivelurile de studii: licență, masterat și doctorat; Cadre didactice bine instruite în domeniu; Baza tehnico-materială bună; Admitere la studii cu finanțare de la bugetul de stat pe bază de reciprocitate sau oferte unilaterale ale RM; Acordarea drepturilor și obligațiilor egale pentru studenții străini cu permis de ședere în raport cu cei autohtoni; Diversitatea programelor de studii propuse; Oferirea studiilor prin diplomă dublă cu universități partenere din România; Desfășurarea diverselor activități științifico-didactice, sportive, educative etc. Crearea Centrului de instruire și evaluare motrice; Taxe de studii mai mici, comparativ cu alte programe de studii din Republica Moldova și similare din alte țări;	Procese birocratice de admitere la studii și legalizare a documentelor; Existența unor lacune în legi și acte normative în corespundere cu timpul actual; Lipsa unui plan de acțiuni pentru recrutarea studenților străini în domeniu; Cunoașterea slabă a limbilor de circulație internațională de către personalul academic și administrativ; Necunoașterea limbii române de către mulți doritori străini de a face studii; Ofertă slabă privind programe de studii cu instruire în limbi străine; Mobilizarea resurselor umane și financiare corespunzătoare pentru construirea politicilor și strategiilor sustenabile; Vizibilitate internațională insuficientă; Experiență insuficientă pentru recrutarea studenților străini; Infrastructură de cazare mai puțin dezvoltată, comparativ cu cele din străinătate; Experiență insuficientă pentru aplicare la proiecte internaționale și atragere a surselor financiare alternative;
Oportunități	Riscuri
Încheierea acordurilor între instituție și alte entități de învățământ din străinătate; Înființarea învățământului la distanță; Crearea de noi cunoștințe și parteneri; Integrarea într-un mediu academic mai mare, urmare a procesului de reorganizare a învățământului superior de educație fizică și sport; Introducerea unor servicii și practici inovative; Modernizarea condițiilor de realizare a studiilor în concordanță cu ritmul progresului tehnologic; Dezvoltarea noilor programe de studii, în conformitate cu cerințele pieței muncii; Creșterea bugetului instituțional; Creșterea salariilor cadrelor didactice; Intensificarea procesului de internaționalizare; Încurajarea personalului academic pentru învățarea limbilor de circulație internațională;	Schimbări sociale, economice și politice în context regional; Schimbarea viziunilor strategice atât la nivel național, cât și instituțional; Fluctuație mare de personal; Provocările societății aflate în continuă schimbare; Conturarea potențialilor concurenți; Deteriorarea bazei tehnico-materiale; Apariția unor conflicte sociale și discriminatorii în raport cu studenții autohtoni; Fonduri insuficiente și costuri înalte pentru tehnologii moderne; Lipsa de atractivitate a domeniului va accentua scăderea numărului de studenți; Situația demografică a Republicii Moldova versus competiția pentru atragerea studenților străini

Menționăm că procesul de atragere a unui număr mai mare de studenți străini este anevoios, dar nu imposibil. Poate fi îndeplinit în urma lichidării punctelor slabe și diminuării riscurilor existente în limita competențelor instituționale, prin valorificarea oportunităților și consolidarea punctelor forte. Astfel, creșterea atractivității internaționale, poate fi materializată prin:

- ❖ Acordarea atenției deosebite de către instituție pentru studierea limbilor străine de către cadrele științifico-didactice și formarea acestora la standarde internaționale;
- ❖ Înființarea programelor de studii în limbi străine;
- ❖ Modernizarea continuă a infrastructurii instituționale și dotarea cu tehnologii moderne în concordanță cu ritmul progresului tehnologic;
- ❖ Îmbunătățirea permanentă a calității procesului științifico-didactic și managerial;
- ❖ Promovarea pe plan național și internațional a ofertei educaționale prin intermediul rețelelor și paginilor oficiale online, participarea la diverse evenimente, etalând rezultatele, punctele forte și oportunitățile pentru viitorii studenți, etc.

Implementând măsurile de îmbunătățire în sistemul educațional de educație fizică și sport, va crește prestigiul instituțional, iar în tandem cu taxele de studii mai reduse comparativ cu alte programe de studii din țară și de peste hotare va contribui eficient la creșterea numărului de studenți străini, ceea ce va spori nivelul economic instituțional.

CONCLUZII

Atragerea și integrarea studenților străini în Republica Moldova este o prioritate a Ministerului Educației și Cercetării, iar numărul acestora a crescut de la 4600 în anul de studii 2019-2020, la 5200 în anul 2023-2024.

În România, cifrele sunt mult mai mari, 32604 în anul de studii 2019-2020 și 37526 în anul 2023-2024, dar tendința de creștere este în ambele țări evidențiată.

Atragerea și integrarea studenților străini în învățământul superior de educație fizică și sport din Republica Moldova se poate realiza prin elaborarea unui plan de acțiuni, implementarea unui model eficient de internaționalizare și diminuarea punctelor slabe și riscurilor existente.

REFERINȚE:

1. Studiu cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova, crimele bazate pe ură și discriminarea, elaborat de către Misiunea OIM în Republica Moldova, în cadrul proiectului „Consolidarea Managementului Migrației și a Cooperării în domeniul Readmisiei în Europa de Est” MIGRECO. Disponibil: www.iom.md.
2. Comisia Europeană. Procesul de la Bologna și Spațiul european al învățământului superior. Disponibil: <https://education.ec.europa.eu/ro/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/bologna-process> [Accesat 05.06.2025].

3. Comisia Europeană. Plan de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0758> [Accesat 05.06.2025].
4. RUSNAC Gh., GUȚU V., MURARU E., DANDARA O.: *Standarde ale învățământului universitar: strategia proiectării*. În: Didactica Pro..., 2003, nr.3, p.10-14.
5. MURARU E., GUȚU V., DANDARA O.: *Standarde de formare profesională inițială și continuă: abordare axată pe competențe*. În: Materialele conferinței internaționale „Standardele și calitatea în învățământul continuu”, Chișinău: Institutul de Instruire Continuă, 2005, p.108-122.
6. DANDARA O., NEGREI V. *Caracterul integrator al educației nonformale, condiție a integrării sociale*. Conferința științifică națională cu participare internațională: Integrare prin cercetare și inovare. Științe sociale. Chișinău: USM, 2021 p. 85-88.
7. TRIFONOVA L. *Internaționalizarea ca proces de integrare a învățământului superior al Republicii Moldova pe piața mondială a serviciilor educaționale*. Rezumatul tezei de doctorat în științe economice. Chișinău: ULIM, 2021, 28p.
8. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Disponibil: <https://statistica.gov.md/ro> [Accesat 10.06.2025].
9. Raport privind starea învățământului superior din România. București, 2024, 93p. Disponibil: https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2024/div/Rapoarte_sistem/Raport_Stare_invatamant_superior_2023-2024.pdf [Accesat 10.06.2025].
10. Hotărârea Guvernului nr. 1080/27.12.2023. Cu privire la reorganizarea Instituției Publice Universitatea de Stat din Moldova prin fuziunea (absorbția) Instituției Publice Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport. Publicat: 28-12-2023 în Monitorul Oficial Nr. 502-504 art. 1252.
11. LEȘCO, V., ONOI, M., RAZMIREȚ, V., VOLCU, I., ALEXE, D. I., & LUNGU, E.. *University Sports in Moldova - A Means of Integration for Foreign Students: Challenges and Opportunities in the Context of Migration*. Societies, 15(3), 60. pp. 1-17. 02.03.2025 <https://doi.org/10.3390/soc15030060> (Journal Impact Factor TM - 1.7)
12. VOLCU Gh., VOLCU I. *Difficulties in integration of foreign students in higher education of physical education and sport in the republic of moldova*. Bulletin of the Transilvania University of Brașov Series IX: Sciences of Human Kinetics • Vol. 18(67) No.1–2025. pp. 215-222 <https://doi.org/10.31926/but.shk.2025.18.67.1.24>.

N.B. Acest articol a fost elaborat în cadrul subprogramului de cercetare „Integrarea socioculturală a studenților străini prin activități sportive, turistice și de agrement”, cod. 060102 (2024-2027).